

JARI COLLIN
ARI SAARELAINEN

Teollinen internet

Talentum | Helsinki 2016

Copyright © 2016 Talentum Media Oy ja kirjoittajat
Kansi: Tiina Haavistola
Taitto: Taru Tarvainen

ISBN 978-952-14-2849-4
ISBN 978-952-14-2850-0 (sähkökirja)
ISBN 978-952-14-2851-7

BALTO print, Liettua 2016

Anna palautetta: www.talentumshop.fi

Sisällys

Esipuhe: Pekka Lundmark	9
Esipuhe: Martti Mäntylä	11
Lukijalle	13
I OSA – SUURI MAHDOLLISUUS	15
1 Kohti uutta teollista kilpailua	17
Puheesta tekoihin.....	24
2 Määritelmien kirjo	29
3 Industrie 4.0 – neljäs teollinen vallankumous?	37
4 Muutoksen syyt ja seuraukset	43
Arvoketju muuttuu, asiakassuhde muuttuu.....	46
Uusi suhde dataan	48
It on Venuksesta, ot on Marsista.....	50
Uudet markkinat.....	53
II OSA – TEOLLISEN INTERNETIN HYÖDYT	57
5 Teollisen internetin sovellusalueita	61
Etävalvonnasta etäpäivityksiin	63
Ennakoiva huolto – suurimmat odotukset.....	73
Uusi palveluliiketoiminta.....	81
Älykäs tehdas	86
6 Soveltavia toimialoja	91
Vähittäiskauppa	92
Maatalous.....	98
Terveystuotanto	103
Energian tuotanto ja energiaverkot.....	107

Metsäteollisuus	110
Rakennusten internet	116
Kaivosteollisuus.....	120
Logistiikka ja liikenne.....	123
7 Liiketoimintahyödyt	129
Yrityksen sisäiset hyödyt.....	130
Yrityksen ulkoiset hyödyt	134
III OSA – DATASTA ÄLYÄ	139
8 Teknologinen infrastruktuuri	141
Teknologiapino	142
Portaat	144
Kyberfyysisen järjestelmän pyramidi	146
9 Sensorit	151
Mikä sensori on?	155
Tavallisimpia sensortyyppisiä	156
Sensorien virransyöttö.....	161
10 Tietoliikenne	163
Langalliset verkot	166
Langattomat verkot.....	171
Protokollat ja standardit	181
Data, ulos mars! – Tietoliikenteen arkkitehtuuri	190
11 Tietovarasto	195
Tietovaraston tyyppi: SQL vai NoSQL?.....	196
Keskitetty vs. hajautettu arkkitehtuuri	201
Pilvi datavarastona	202
Integroinnit.....	203
12 Analytiikka	205
Analytiikan menetelmiä	209
Koneoppiminen	210
Huippunopeat menetelmät.....	212
Muut menetelmät	213
Visualisointi.....	214
Pilvessä vai lähellä?	214

13 Sovellus	217
Ketterän kehittämisen pakko.....	219
Käyttöliittymät.....	221
14 Digitaalinen palvelu	223
15 Alusta – tasojen liima	227
Alustojen ominaisuuksia.....	229
Alustan valinta – huomioitavia seikkoja.....	233
Osta vai rakenna?.....	236
16 Tietoturva – suurin este?	241
Harhakuvia teollisten järjestelmien tietoturvasta	242
Miten turvata järjestelmät?.....	245
17 Muita relevantteja teknologioita	249
IV OSA – ONNISTUMISEN AVAIMET	251
Etene askel askeleelta	252
Datan hyödyntäminen kannattaa aloittaa nyt.....	253
Teknologiavetoisuuden harha	255
Kokeiluista strategiaan	257
18 Tunnista mahdollisuudet ja uudista strategia	259
Hanki kumppaneita varhain	262
Uudista strategia asiakaslähtöisesti	264
Ymmärrä muutos.....	266
Ohjenuorana IIRA-referenssiarkkitehtuuri	268
Ignite IoT -metodologia.....	270
Liiketoimintamallien innovointi.....	271
19 Ideoi, tee poc, pilotoi ja analysoi tulokset	279
Lähde loppukäyttäjän tarpeista	281
Hallitse riskiä poc-mallilla.....	283
Missä hukka, siellä poc!	284
Pilotointi rajatussa tuotannossa.....	285
Analysoi tulokset ja vaikutukset liiketoiminnalle.....	286
20 Tarkenna strategiaa ja johda muutosta	291
Käynnistä muutosohjelma	292
Rakenna tarvittavat kyvykkyydet	293

21 Vältä sudenkuopat, luo parhaat käytännöt.....	303
Johda ja viesti muutosta asiakaslähtöisesti	304
Kuuntele käyttäjiä ja opi virheistä	305
Muista: prosessit edellä, tietotyökalut perässä.....	306
Sovi datan jakamisen pelisäännöt.....	308
Panosta datan laatuun ja tietoturvaan	310
Etsi, luo ja jaa parhaita käytäntöjä.....	311
Ehdotus teollisen internetin parhaiksi käytännöiksi.....	313
Muita yleisiä haasteita	314
Lopuksi.....	317
Viitteet.....	319
Haastattelut.....	325
Lähteet	327

Esipuhe: Pekka Lundmark

Pieneksi maaksi Suomella on ainutlaatuinen teollinen historia, josta meillä kaikilla on syytä olla ylpeitä. Metsäteollisuus, konepajateollisuus, tietoliikenne ja myöhemmin peliala ovat kaikki esimerkkejä toimialoista, joilla monet suomalaisyritykset ovat saavuttaneet omilla fokusalueillaan maailmanlaajuisen johtoaseman. Hyvin suuri osa tästä kilpailukyvyystä on perustunut tavalla tai toisella insinöörityöhön – joko prosessin tai itse tuotteen tekniseen etumatkaan. Kliseessä, jonka mukaan markkinointiosaamisemme ei esimerkiksi Ruotsiin verrattuna ole aina ollut teknisen osaamisen veroista, on ollut ainakin totuuden siemen, ja usein on oltu vanhan sanonnan mukaan sen varassa, että ”hyvä tuote myy itse itsensä”. Onneksi uusien sukupolvien myötä tilanne on tältä osin merkittävästi korjaantumassa.

Maailma ympärillämme muuttuu kuitenkin kovaa vauhtia, ja vanhoilla tuotteilla ei enää pärjää. Kilpailukykyimme perinteiset lähteet eivät ole tulevaisuudessa lainkaan itsestään selviä. Kaikki meille tärkeät alat kohtaavat huikeasti kehittyvän tietotekniikan ja perinteisten tuotteiden sulautumisen kokonaan uudennlaisiksi ratkaisuisiksi. Tämä on meille sekä uhka että suuri mahdollisuus. Uhka on se, että tyypillisesti Amerikan mantereelta tulevat tietotekniikkajätit ottavat jatkossa yhä suuremman osan meille vahvojen teollisuusalojen arvonnäyksestä. Mahdollisuus taas on, että olemme ketteriä, hyödynnämme perinteisen toimialaosaaamisemme, yhdistämme sen tietotekniikkaan ja teemme tämän itse.

Tällä vallankumouksella on, kuten rakkaalla lapsella, monta nimeä. Digitalisaatio, IoT, esineiden internet, kaiken internet, in-

dustry 4.0, teollinen internet. Itse olen ollut jo pitkään viehättynyt teollisen internetin termiin, nimenomaan silloin kun puhutaan teollisuuden digitalisaatiosta. Ei siksi, että termi olisi kaiken kattava tai täydellinen, vaan siksi että se antaa suoran viestin teollisuuden päättäjille: tässä on jotain, johon teidän on pakko ottaa kantaa. Jos ette ota, niin joku muu tekee sen teidän puolestanne.

Oleennaista ei kuitenkaan ole, miksi ilmiötä kutsumme, vaan sen vaikutukset. Yksi digitalisaation rajuimmista seurauksista on uusille toimijoille tarjoutuva mahdollisuus napata itselleen merkittävä osa jonkin arvoketjun tuottamasta voitosta ilman raskaiden tuotannon-tekijöiden omistusta. Uber on tästä kaikkien tuntema esimerkki: yhtiö ei omista autoja eikä palkkaa kuljettajia. Samanlaisia mahdollisuuksia on aukeamassa kaikilla perinteisillä toimialoilla, ja uskon vahvasti, että tästä kehityksestä olemme nähneet vain alun. Datan älykäs kerääminen teollisuuden prosesseista ja jalostaminen muutoon, joka mahdollistaa kokonaan uudenlaiset palvelukonseptit, on ”disruptio” sanan varsinaisessa merkityksessä. Raskaita koneita ja laitteita silti toki aina tarvitaan, mutta kysymys onkin siitä, kuinka suuren osan ja kuinka suurella todennäköisyydellä koko arvoketjun voitosta niiden omistajat kykenevät tulevaisuudessa saamaan.

Mielestäni on erinomaista, että kirja teollisesta internetistä ilmestyy juuri nyt, kun Suomi yrittää löytää itseään uudelleen kärkihankkeiden, kilpailukykysovimusten ja brexitiin ristiaallokossa. Meillä on maassamme kovan luokan osaamista kaikista olennaisista teollisen internetin komponenteista, kuten pienistä ja suurista koneista, tietoverkoista, langattomuudesta, sensoreista, mikromekaniikasta, analytiikasta ja houkuttelevista käyttöliittymistä. Korkeakoulujen alan tutkimus on korkeatasoista, startup-maailma on herännyt mahdollisuuteen ja pääomasijoittajatkin ovat kiinnostuneita. Toivottavasti tämä teos osaltaan rohkaisee meitä kaikkia tarttumaan rohkeasti ja ennakkoluulottomasti tähän ainutlaatuiseseen mahdollisuuteen pitää Suomi lapsillemmekin hyvänä maana elää. Rakennetaan tänne teollisen internetin ”piilaakso”!

PEKKA LUNDMARK
Toimitusjohtaja
Fortum Oyj

Esipuhe: Martti Mäntylä

Esineiden internet, kaiken internet, teollinen internet – näiden termien julkinen esiintymistiheys sekä ammatillisissa yhteyksissä että yleisessä mediassa on noussut merkittäväksi viimeisten parin vuoden aikana. Odotukset ovat kovia: monet puhuvat merkittävästä murroksesta ellei suorastaan seuraavasta teollisesta vallankumouksesta. Myös vastaääniä kuuluu: eihän tässä ole mitään uutta!

Mistä on kyse? Onko teollinen internet tosiaankin viisasten kivi, jonka taianomainen kosketus tuo ratkaisun suomalaisen teollisuuden tuottavuus- ja kilpailukykykulmiin? Onko kyse vain hypestä, jolla tekniikan toimittajat lietsovat ostokiihkoa asiakkaittensa piirissä? Vai olisiko sittenkin niin, että kyse on lähestymistavasta modernin tietotekniikan välineiden hyödyntämiseksi siten, että viisas soveltaja voi saavuttaa konkreettista lisäarvoa? Jos näin, miten soveltamista tulisi lähestyä välttämällä sekä ylenmääräisen innostuksen että pessimistisen dissaamisen karikatit?

Nyt käsillä oleva kirja tarjoaa tervetulleita ja tarpeellisia vastauksia näihin kysymyksiin.

Se asettaa teolliseksi internetiksi kutsutun ilmiön oikeaan keihikkoonsa osaksi teollisuuden ja teollisuuden toimintaympäristön kehittymistä maailmassa, jota globalisaatio ja digitalisaatio – muista megaluokan ajureista puhumattakaan – edelleen muokkaavat uuteen hahmoon. Se paneutuu teollisen internetin mahdollistamiin konkreettisiin hyötyihin sekä matalalla riippuvien hedelmien että pidempiaikaisten mahdollisuuksien osalta.

Kirjan ansioihin kuuluu myös teollisen internetin mahdollistavan teknologiapinon läpikäynti. Tämä luo näköalan siitä, että kyse ei ole yhden asian teknologiamurroksesta, vaan koko teknologiapinon eri osatekijöiden yhteisvaikutuksen mahdollistamasta lähestymistavasta. Tarvitaan siis laaja-alaista osaamista ja yhteistyötä eri osajien kesken.

Miten päästä liikkeelle? Kokemus puhuu sen puolesta, että rohkeus ja nopealiikkeisyys vievät jo pitkälle. Johdon sitoutuminen muutokseen, ripeävauhtinen yhteistyö yrityksen ulkopuolisten osajien kanssa ja ennen muuta asiakkaiden ongelmien ymmärtäminen ovat hyviä avaimia teollisen internetin soveltamiseen.

Onnittelen kirjoittajia mainion kirjan synnyttämisestä ja toivon sille paljon lukijoita!

Otaniemessä 27.6.2016

MARTTI MÄNTYLÄ
*Tietotekniikan professori
Aalto-yliopisto*